УДК 35.074.5:351.746.1
DOI: 10.35432/tisb342025346643

Денис Ісайко
аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
https://orcid.org/0009-0007-0672-5829
e-mail: kgbsleditzatoboi@gmail.com

МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Нагальна потреба вдосконалення національних стратегій забезпечення стійкості та адаптивності системи національної безпеки України в умовах повномасштабної російської агресії та зростаючих глобальних викликів обумовлює необхідність наукових пошуків ефективного зарубіжного досвіду для подальшого його провадження у вітчизняну практику. З огляду на вказане, метою цієї статті є здійснення компаративного аналізу міжнародних практик взаємодії органів публічної влади в системі національної безпеки шляхом систематизації останніх у сталі моделі, їх детальний аналіз, а також визначення перспектив щодо імплементації в Україну.

Автором досліджено три основні моделі взаємодії: централізовану, децентралізовану та змішану, кожна з яких розглянута з точки зору її типологічних характеристик, функціональних переваг і недоліків, а також впливу на ефективність функціонування системи національної безпеки. Зокрема, встановлено, що централізована модель характеризується жорсткою ієрархічною структурою та домінуванням єдиного владного центру. Децентралізована модель базується на розосередженні повноважень та відповідальності серед множини органів, що сприяє автономії суб'єктів та їхній широкій горизонтальній взаємодії. Змішана модель синтезує елементи централізованої та децентралізованої моделей, поєднуючи стратегічну координацію з оперативною гнучкістю. Обґрунтовано, що в умовах гібридної війни саме адаптивність змішаної моделі дозволяє найефективніше реагувати на непередбачувані загрози, зберігаючи при цьому стратегічну єдність державного управління.

Керуючись канадським досвідом, наголошено на доцільності створення Центру передового досвіду як платформи для обміну знаннями, підвищення кваліфікації та спільного пошуку профільними органами оптимальних рішень для протидії сучасним комплексним загрозам національним інтересам України. У статті також проаналізовано ризики міжвідомчої фрагментації та запропоновано нормативно-правові механізми їх мінімізації на основі стандартів країн НАТО. Додатково висвітлено роль сучасних цифрових інструментів та захищених каналів комунікації як технічного підґрунтя для оперативної взаємодії між різними ланками сектору безпеки і оборони.

Також автором акцентовано увагу на необхідності посилення дотримання принцип публічності під час взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки шляхом забезпечення чесного інформування суспільства про успіхи та виклики, що є запорукою внутрішньої стійкості та довіри в умовах війни. Зроблено висновок, що модернізація системи взаємодії є необхідною умовою не лише для поточної стійкості держави, але й для успішної післявоєнної відбудови та євроатлантичної інтеграції України.

Ключові слова: взаємодія, орган публічної влади, національна безпека, зарубіжний досвід, централізована модель взаємодії, децентралізована модель взаємодії, змішана модель взаємодії.

Denys Isaiko
PhD-student of the Department of Public Administration and Regionalism
ESI of Public Service and Administration,
Odesa Polytechnic National University
https://orcid.org/0009-0007-0672-5829
e-mail: kgbsleditzatoboi@gmail.com

INTERNATIONAL PRACTICES OF PUBLIC AUTHORITY INTERACTION IN NATIONAL SECURITY: A COMPARATIVE ANALYSIS

The urgent need to improve national strategies for ensuring the resilience and adaptability of Ukraine's national security system in the conditions of full-scale Russian aggression and growing global challenges necessitates scientific research into effective foreign experience for its further implementation into domestic practice. In view of the above, the purpose of this article is to carry out a comparative analysis of international practices of interaction between public authorities in the national security system by systematizing the latter into established models, providing a detailed analysis of them, and determining prospects for their implementation in Ukraine.

The author has examined three main models of interaction: centralized, decentralized, and mixed, each of which is considered from the perspective of its typological characteristics, functional advantages and disadvantages, as well as its impact on the efficiency of the national security system's functioning. In particular, it has been established that the centralized model is characterized by a rigid hierarchical structure and the dominance of a single power center. The decentralized model is based on the dispersal of powers and responsibilities among a plurality of bodies, which promotes the autonomy of subjects and their broad horizontal interaction. The mixed model synthesizes elements of the centralized and decentralized models, combining strategic coordination with operational flexibility. It is substantiated that in the conditions of hybrid warfare, it is the adaptability of the mixed model that allows for the most effective response to unpredictable threats while maintaining the strategic unity of public administration.

Drawing on Canadian experience, emphasis is placed on the expediency of creating a Center of Excellence as a platform for knowledge exchange, professional development, and the joint search by specialized bodies for optimal solutions to counter modern complex threats to the national interests of Ukraine. The article also analyzes the risks of interagency fragmentation and proposes regulatory mechanisms for their minimization based on NATO standards. Additionally, the role of modern digital tools and secure communication channels is highlighted as the technical foundation for operational interaction between different links of the security and defense sector.

The author also focuses on the need to strengthen adherence to the principle of publicity during the interaction of public authorities in the national security system by ensuring honest communication with society regarding successes and challenges, which is a guarantee of internal resilience and trust in wartime conditions. It is argued that government openness is a critical tool in the fight against disinformation and manipulations used by the enemy to destabilize the socio-political situation. It is concluded that the modernization of the interaction system is a necessary condition not only for the current resilience of the state but also for the successful post-war reconstruction and Euro-Atlantic integration of Ukraine.

Ключові слова: interaction, public authority, national security, foreign experience, centralized interaction model, decentralized interaction model, mixed interaction model.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У контексті зростаючих глобальних викликів та загроз, ефективна взаємодія органів публічної влади є основоположним елементом забезпечення національної безпеки будь-якої держави. Особливо це важливо для України, яка понад десять

років бореться з російським вторгненням та потребує вдосконалення національних стратегій, спрямованих на підвищення стійкості та адаптивності системи національної безпеки. Наведене актуалізує необхідність детального висвітлення міжнародних практик взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки, й критичного аналізу існуючих моделей, що притаманні зарубіжним державам, для можливої імплементації релевантних практик в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Тематика зарубіжного досвіду забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки, попри вагому значимість для України, наразі не була предметом наукових доробків вітчизняних вчених. Попри це, базисом для даного дослідження є напрацювання видатних українських науковців у сфері діяльності профільних суб'єктів національної безпеки. Серед них: В.І. Білий, В.М. Михальчук, К.І. Ровинська, І.В. Солопова, К.М. Соколецька, Г.П. Ситник, М.П. Попов, О.П. Попов, О.Д. Хомей, О.С. Шеремет та інші дослідники.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета цієї статті полягає у здійсненні компаративного аналізу міжнародних практик взаємодії органів публічної влади в системі національної безпеки шляхом систематизації останніх у сталі моделі, їх детальний аналіз, а також визначення перспектив щодо імплементації в Україну.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ефективність функціонування системи національної безпеки прямо залежить від злагодженості та координованості взаємодії профільних органів публічної влади. У цьому контексті, зарубіжний досвід пропонує низку моделей, що сформувалися з урахуванням національних особливостей. На нашу думку, останні доцільно класифікувати за ступенем централізації управління та виділити централізовану, децентралізовану та змішану моделі. Дослідження останніх є критично важливим для виявлення дієвих стратегій та механізмів забезпечення національної безпеки України в умовах сучасних глобальних викликів. З огляду на вказане, вважаємо за доцільне провести детальний розгляд основних типологічних характеристик кожної із наведених моделей, а також визначити їхні функціональні переваги та недоліки.

Першою моделлю є централізована модель взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки. Остання репрезентує парадигму, що ґрунтується на жорсткій ієрархічній структурі та домінуванні єдиного владного центру у процесах прийняття рішень, координації та контролю над усіма суб'єктами, залученими до процесу забезпечення національної безпеки. Дана модель апріорі передбачає концентрацію стратегічних, оперативних та тактичних функцій управління у руках обмеженого кола суб'єктів або одного інституційного утворення (наприклад, Президент, Рада Безпеки, Політбюро правлячої партії), що має виняткові повноваження у сфері безпеки. Відповідні органи формують загальну стратегію національної безпеки, визначають її пріоритети, розподіляють ресурси, а також здійснюють директивне управління, що означає обов'язкове виконання завдань, встановлених для підпорядкованих відомств. При цьому, вплив інших суб'єктів, які можуть відігравати певну роль у державній політиці у сфері національної безпеки, усувається або мінімізується, що забезпечує швидкість та одностайність рішень. Тому усі силові структури (збройні сили, розвідка, контррозвідка, правоохоронні органи), дипломатичні відомства, а також міністерства та агентства, що мають відношення до тієї чи іншої сфери національної безпеки, функціонують у рамках суворої вертикальної субординації щодо центрального органу. Органи нижчої ланки не мають повноважень для розробки власних стратегій безпеки або внесення суттєвих коректив у загальнодержавну політику. Їхня роль зводиться до аналізу ситуації на місцях та подання звітів до вищих інстанцій, які потім приймають рішення про необхідні зміни.

Слід також звернути увагу на те, що вказівки з центру мають імперативний характер,

не підлягають обговоренню і вимагають неухильного виконання, що не лише мінімізує ініціативу на нижчих рівнях, забезпечуючи уніфікацію дій, а й надає можливість для розвитку систем внутрішнього та зовнішнього контролю за виконанням поставлених завдань. Також досліджувана модель монополізує інформаційний потік та можливість його аналізу нижчестоящими суб'єктами, формуючи таким чином єдину «картину світу» та «правильні» висновки щодо загроз національним інтересам в такій державі.

Безумовно, все вище окреслене має свій вплив на забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки. На нашу думку, остання в централізованій моделі характеризується як жорстко регламентована та функціонально обмежена, а її головною метою є забезпечення безперебійного виконання директив, що надходять центрального рівня, а не самостійна координація чи ініціювання нових проєктів. Досліджувана заємодія здебільшого зводиться до обміну інформацією та ресурсів, необхідних для виконання конкретних завдань, детально визначених центральним органом. Наприклад, якщо центральний орган публічної влади видає директиву про проведення певної операції, різні відомства координують свої дії строго за встановленими протоколами та наказами. Наведене мінімізує ініціативу «знизу» та забезпечує одноманітність виконання. Основний потік інформації спрямований вертикально. Горизонтальний обмін між підрозділами чи відомствами нижчої ланки є можливим, але він також контролюється та часто відбувається через вищі інстанції або за їх прямим дозволом й передбачає використання виключно захищені та ієрархічно структуровані канали зв'язку, що забезпечують передачу інформації лише до визначених отримувачів, запобігаючи несанкціонованому поширенню.

У разі проведення комплексних операцій (наприклад, антитерористична операція, ліквідація надзвичайної ситуації), різні відомства (поліція, спецслужби, армія) можуть взаємодіяти на місцях. Проте ця взаємодія є не автономною, а є частиною загального плану, розробленого та затвердженого центральним штабом. Керівництво на місцях має обмежену свободу дій, і їхня взаємодія спрямована на досягнення цілей, поставлених зверху. Задля цього, як правило, створюється єдиний оперативний штаб, який безпосередньо підпорядковується центральному органу та здійснює управління всіма залученими силами та засобами, навіть якщо вони належать до різних відомств.

Яскравим прикладом функціонування централізованої моделі є Китайська Народна Республіка, де керівну роль відіграє Комуністична партія Китаю. Основний принцип, що визначає всю архітектуру безпекового сектору цієї державти, звучить як «Партія керує всім». Він означає, що всі стратегічні рішення та політика в цій сфері розробляються та затверджуються партійними органами, а потім суворо реалізуються профільними органами публічної влади. Наведене, насамперед, спрямовано на забезпечення стабільності комуністичного режиму, захист суверенітету країни та підтримку її економічного розвитку.

Центральним органом, що відповідає за координацію та прийняття рішень у сфері національної безпеки, є Комісія з національної безпеки Центрального Комітету Комуністичної партії Китаю. Цей орган, що очолюється Генеральним секретарем Комуністичної партії Китаю (нині Сі Цзіньпін) та включає прем'єр-міністра й голову Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників, є своєрідним «мозковим центром» системи національної безпеки цієї держави. Завдання Комісії охоплюють консультації Політбюро з питань стратегії, міжвідомчу координацію взаємодії (об'єднуючи відомства партії, уряду, військових та суспільства) та управління кризовими ситуаціями. Незважаючи на свою значущість, діяльність Комісії є дуже закритою, що підкреслює її секретний характер [7].

Китайська концепція національної безпеки є надзвичайно широкою, охоплюючи не лише традиційні аспекти, такі як воєнна безпека, але й економічну, культурну, екологічну, інформаційну та кібербезпеку. Під керівництвом Комуністичної партії Китаю діє ціла низка

профільних органів публічної влади, таких як Міністерство державної безпеки, Міністерство громадської безпеки, Народна озброєна поліція та Центральна комісія з кіберпростору тощо. Кожен з них має паралельні партійні структури, що забезпечують жорсткий ідеологічний та політичний контроль, гарантуючи повне підпорядкування всієї системи національної безпеки керівництву партії. Взаємодія між цими суб'єктами є строго ієрархічною: рішення найвищого рівня спускаються по чіткій вертикалі влади, а горизонтальна взаємодія, хоч і існує, але завжди відбувається під пильним контролем або за мандатом вищих партійних органів.

В цілому, централізована модель є ефективною у випадках, коли держава зіштовхується з чітко ідентифікованими та масштабними загрозами або коли існує потреба у швидкому та рішучому реагуванні на кризи, що вимагають повної мобілізації ресурсів, оскільки забезпечує високу оперативність та уніфікацію дій. Однак її суттєвими недоліками є ризик зловживань владою, зниження адаптивності до нових, нетрадиційних загроз національній безпеці, які вимагають гнучкості та інновацій, а також потенційна ізоляція керівництва від реальної інформації та суспільних настроїв через бюрократизацію та придушення іншого світогляду, що у довгостроковій перспективі може підірвати стійкість всієї системи національної безпеки. Щодо самої взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки за такої моделі, то остання є інструментальною та керованою з центру й загалом спрямовується на забезпечення монолітності та ефективності виконання рішень, що приймаються на найвищому рівні. Попри те, що така взаємодія забезпечує високий ступінь керованості та швидкість реагування на прямі загрози, остання може призвести до зниження гнучкості та ігнорування унікальних локальних обставин, оскільки ініціатива та адаптація нижчої ланки мінімізуються на користь уніфікованого підходу.

Другою моделлю забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки є децентралізована модель. Дана модель репрезентує архітектуру, в якій повноваження та відповідальність за забезпечення національної безпеки є розосередженими серед множини профільних органів публічної влади. На відміну від централізованої системи, ця модель характеризується відсутністю єдиного, домінуючого центру контролю та координації. Натомість, функціонування системи національної безпеки ґрунтується на принципах автономії суб'єктів, горизонтальної взаємодії та добровільної координації, що сприяє адаптивності та спеціалізації у відповідь на різноманітні загрози національним інтересам.

Децентралізована модель передбачає, що кожен орган публічної влади, залучений до системи національної безпеки (наприклад, міністерства оборони, внутрішніх справ, розвідувальні та правоохоронні агентства, прикордонні служби, органи місцевого самоврядування), має чітко визначену, але часто вузькоспеціалізовану сферу відповідальності. Функціональне розмежування повноважень профільних органів публічної влади закріплюється законодавчо, що мінімізує дублювання функцій та чітко визначає юридичні межі діяльності кожного суб'єкта. Окреслене сприяє акумуляції компетентних суб'єктів в окремих сферах національної безпеки, що в свою чергу, підвищує ефективність реагування на специфічні виклики та загрози й оптимізує процеси прийняття управлінських рішень, оскільки кожен орган чітко усвідомлює свою роль і сфери відання.

Особлива увага в децентралізованій моделі приділяється взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки, що передбачає переважно горизонтальні зв'язки та розширення повноважень регіональних і місцевих органів. Такий підхід базується на принципі субсидіарності, згідно з яким рішення приймаються на найнижчих рівнях, що дозволяє оперативно реагувати на специфічні загрози національним інтересам та враховувати їхню локальну специфіку. Задля цього, уповноважені суб'єкти на законодавчому рівні наділяються оперативною автономією у межах своєї компетенції, що надає змогу самостійно ініціювати та реалізовувати програми, проводити операції та приймати тактичні рішення без необхідності постійного узгодження з вищим центральним органом.

Найпоширенішою формою взаємодії між органами публічної влади у сфері національної безпеки у цій моделі є обмін розвідувальною та оперативною інформацією за допомогою спеціальних технологічних платформ (спільних баз даних, захищених мереж зв'язку та аналітичних центрів), в яких інформація акумулюється з різних джерел. Крім того, критично важливим для відпрацювання механізмів взаємодії, підвищення довіри та злагодженості дій в умовах гіпотетичних кризових сценаріїв є спільні навчання та тренування, які проводяться на регулярній основі.

Взаємодія в цій моделі також здійснюється через створення постійних або тимчасових міжвідомчих комітетів, робочих груп та цільових груп, що об'єднують представників різних відомств для вирішення конкретних питань національної безпеки (наприклад, комітети з кібербезпеки, антитерористичні оперативні групи). Для забезпечення реалізації відповідної форми взаємодії між відповідними суб'єктами доволі часто укладаються меморандуми, підписуються спеціалізовані протоколи, двосторонні / багатосторонні угоди, які визначають рамки співпраці, процедури обміну даними та розподіл ролей у спільних операціях. Окреслені платформи надають змогу здійснювати спільне планування та розробляти рекомендації, а також підвищують адаптивність системи національної безпеки до динамічних викликів та залученню ширшого кола зацікавлених сторін, включаючи громадянське суспільство та приватний сектор, до процесів формування та реалізації політики у досліджуваній сфері.

Прийняття рішень у складних міжвідомчих питаннях часто вимагає досягнення консенсусу між зацікавленими сторонами: останнє може бути трудомістким, але сприяє більшій легітимності та кращій реалізації рішень, оскільки вони є результатом спільного обговорення та компромісу. З огляду на вказане, у децентралізованій моделі можуть існувати координаційні ради (наприклад, Ради національної безпеки), але їхня роль здебільшого є консультативною, а не директивною. Останні слугують майданчиком для обговорення, вироблення рекомендацій для політичного керівництва та сприяння налагодженню горизонтальних зв'язків, а не безпосереднього управління всіма безпековими структурами.

Система національної безпеки Сполучених Штатів Америки є одним із прикладів децентралізованої моделі, що відображає федеративний устрій країни та принцип розподілу влади. Відповідальність за забезпечення національної безпеки в цій державі розподілена між численними суб'єктами на федеральному, штатному та місцевому рівнях, кожен з яких має визначені повноваження та ресурси.

На федеральному рівні ключову роль відіграють Міністерство оборони, відповідальне за військову оборону та закордонні операції; Міністерство внутрішньої безпеки, створене для боротьби з тероризмом та внутрішніми загрозами; і Державний департамент, що займається зовнішньою політикою та міжнародною координацією. Окрім федеральних структур, кожен штат має власні органи безпеки, такі як Національна гвардія, яка може бути задіяна як на рівні штату, так і федеральним урядом. Муніципалітети та округи також мають місцеві правоохоронні та екстрені служби, що є першою ланкою реагування на загрози національній безпеці. Взаємодія між різними рівнями та відомствами відбувається через складну мережу горизонтальних та вертикальних механізмів, що забезпечують співпрацю в умовах значної автономії кожного суб'єкта.

Забезпечення досліджуваної взаємодії під час формування та реалізації політики національної безпеки на найвищому рівні здійснюється через Раду національної безпеки (The National Security Council – NSC) при Президенті США, яка має консультативну та координаційну роль [4]. Додатково, існують такі важливі інструменти як Центри злиття інформації (Fusion Centers) [2], що забезпечують обмін даними між різними рівнями влади, та міжвідомчі інформаційні мережі (наприклад, Homeland Security Information Network – HSIN) [3] для оперативного обміну конфіденційною інформацією. Децентралізована модель, що притаманна США, також передбачає активну участь у спільних оперативних групах та

спільних навчаннях, які створюються для інтегрованого підходу до запобігання загрозам національним інтересам.

Характеризуючи функціональні переваги цієї моделі відзначимо, що децентралізована модель є особливо ефективною для протидії комплексним, асиметричним та гібридним викликам, які вимагають глибокої спеціалізації та гнучкої, швидкої реакції на місцях. Вона сприяє інноваціям, підвищенню компетентності та уникненню єдиної точки відмови. Однак, її функціонування вимагає високого рівня професіоналізму, інституційної культури довіри та співпраці, а також наявності ефективних механізмів горизонтальної координації. Без належного управління та чітких процедур обміну інформацією, децентралізована модель може призвести до фрагментації зусиль, дублювання функцій та інформаційних прогалин, що може негативно вплинути на загальну ефективність системи національної безпеки.

Третя модель забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки – змішана – є найбільш поширеною та еволюційно досконалою формою організації безпекової архітектури в сучасних демократичних державах. Ця модель синтезує елементи централізованої та децентралізованої моделей, прагнучи досягти оптимального балансу між стратегічною координацією та оперативною гнучкістю. Сутність останньої полягає у створенні центрального координаційного ядра, яке визначає загальну рамку політики національної безпеки, але при цьому надає значну автономію спеціалізованим відомствам для виконання їхніх функцій та оперативних завдань.

Реалізація третьої моделі передбачає функціонування дворівневої структури управління та координації. На стратегічному (централізованому) рівні функціонує ключовий інтеграційний та директивний орган (наприклад, Рада національної безпеки, Кабінет міністрів з питань безпеки або спеціальний комітет при главі держави / уряду), до основних завдань якого належить: 1) розробка та затвердження національних стратегій, доктрин та концепцій безпеки, які визначають загальні цілі, пріоритети та напрямки діяльності органів публічної влади у сфері національної безпеки; 2) забезпечення загальної узгодженості дій усіх суб’єктів системи національної безпеки на політичному та стратегічному рівнях; 3) тимчасова концентрація значних повноважень для координації всіх залучених сил та засобів й забезпечення єдиного політичного керівництва в надзвичайних ситуацій. На оперативному (децентралізованому) рівні діють численні спеціалізовані органи публічної влади (Міністерство оборони, розвідувальні служби, правоохоронні органи тощо), кожен із яких виконує специфічні завдання, що чітко відведені до його сфери компетенції й має право самостійно проходи заходи із забезпечення національної безпеки в межах своїх повноважень, без необхідності постійного узгодження кожної дії з центральним органом.

Подібно до децентралізованої моделі, змішана модель також передбачає активну вертикальну та горизонтальну взаємодію, що включає широкий спектр її форм: діяльність міжвідомчих комітетів та робочих груп, створення спільних оперативних центрів для координації дій під час реальних криз або великомасштабних операцій, регулярні проведення міжвідомчих навчань, а також розробку й впровадження єдиних або сумісних інформаційно-аналітичних систем та баз даних, які забезпечують ефективний обмін розвідувальною інформацією, аналітичними продуктами та оперативними даними між відомствами без зайвих бюрократичних перепон. Для формування нормативних засад взаємодії, уповноважені суб’єкти укладають міжвідомчі договори, в яких формалізують взаємодію, визначаючи ролі кожного органу публічної влади, їхні обов’язки та загалом порядок такої взаємодії у конкретних сферах.

Змішана модель є найбільш пристосованою до протидії комплексним, асиметричним та гібридним загрозам національним інтересам, які не вписуються в компетенцію одного відомства і вимагають мультидисциплінарного підходу. Як вже відзначалось, досліджувана модель характерна для багатьох демократичних держав, серед яких, на нашу думку, на особливу увагу заслуговує Канада. Канадський підхід до національної безпеки базується на

трьох ключових аспектах: федеративному компоненті (децентралізація окремих сфер безпеки до регіональних суб'єктів), багатовекторному підході (акцент на різних аспектах безпеки) та міжнародній інтеграції (тісна співпраця з міжнародними партнерами).

Центральну роль у цій системі відіграє Міністерство громадської безпеки Канади, яке відповідає за формування та реалізацію національної політики у сферах безпеки, правопорядку, прикордонного контролю, кібербезпеки, а також за координацію реагування на комплексні загрози. Окрім вказаного Міністерства, значну роль відіграє низка інших органів публічної влади, таких як Канадська служба безпеки та розвідки, Виправна служба Канади, Королівська канадська кінна поліція та інші [5]. Їхні повноваження чітко регламентовані законодавством, яке також визначає форми горизонтальної та вертикальної взаємодії. Взаємодія між цими органами посилюється через створення міжвідомчих та міжурядових комітетів, як-от ініціатива «Єдине бачення» та Інтегрований центр оцінки загроз [1]. Регулярні спільні навчання, що часто включають міжнародних партнерів, допомагають відпрацьовувати сценарії реагування та виявляти прогалини у готовності. Важливою особливістю канадського досвіду є всебічне дотримання принципу публічності під час досліджуваної взаємодії, що забезпечує прозорість діяльності органів безпеки, не компрометуючи при цьому національні інтереси чи безпеку операцій.

На нашу думку, змішана модель є найбільш адаптивною та стійкою у сучасному динамічному безпековому середовищі, оскільки дозволяє поєднувати стратегічну єдність з оперативною гнучкістю та спеціалізацією. Разом з тим, її успіх значною мірою залежить від ефективності механізмів координації, високого рівня міжвідомчої довіри, чіткого законодавчого регулювання та постійної готовності всіх акторів до співпраці. Тому, недоліками останньої можуть бути потенційні складнощі в досягненні консенсусу, необхідністю постійних інвестицій у координаційні механізми та ризик бюрократизації, якщо горизонтальні зв'язки не функціонуватимуть належним чином.

Україна також є представником змішаної моделі організації безпекової архітектури. Проте, зважаючи на реалії повномасштабної війни та виклики, що постають щодня, ефективність досліджуваної взаємодії набуває критично важливого значення. Саме зараз, як ніколи раніше, злагодженість дій, оперативний обмін інформацією та чітке розмежування повноважень між усіма суб'єктами системи національної безпеки є запорукою української перемоги та національної стійкості.

Керуючись канадським досвідом, вважаємо за доцільне імплементувати в Україну релевантні аспекти щодо забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки. Зокрема, на нашу думку, потрібно створити Центр передового досвіду в Україні (можливо, на базі вже існуючих аналітичних центрів при РНБО або Офісі Президента), який би об'єднував керівників ключових суб'єктів національної безпеки для обміну досвідом, знаннями та підвищення кваліфікації персоналу. Видається, що сучасні загрози, особливо в умовах війни, є комплексними та вимагають мультидисциплінарного підходу. У кожному органі публічної влади, що входить до системи національної безпеки, накопичується унікальний досвід. Однак, без належного майданчика для обміну цими знаннями, вони залишаються розрізненими. Діяльність Центру передового досвіду на постійній основі стане платформою, де керівники та провідні фахівці зможуть обговорювати виклики, ділитися напрацюваннями та разом шукати оптимальні рішення, що дозволить уникнути дублювання зусиль, мінімізувати помилки та швидше адаптуватися до нових загроз.

Також, на нашу думку, слід враховувати канадський досвід щодо дотримання принципу публічності, який задекларовано як один із ключових у діяльності українських органів влади, зокрема й у контексті їхньої взаємодії в системі національної безпеки. В Україні реалізація цього принципу, особливо в умовах триваючого воєнного стану, часто обмежується висвітленням виключно позитивних аспектів та досягнень. На жаль, невдачі,

прорахунки або проблемні ситуації в діяльності органів публічної влади в системі національної безпеки під час їхньої взаємодії, здебільшого залишаються поза увагою публічного дискурсу. Останнє створює парадоксальну ситуацію: суспільство, завдяки різним каналам інформації та особистому досвіду, часто обізнане про ці недоліки, але офіційні комунікації уникають їх. Така вибіркова публічність не лише не сприяє формуванню довіри, а й може викликати напругу та розчарування в суспільстві.

В умовах війни, коли від злагодженості та ефективності органів безпеки залежить виживання нації, приховування проблем підриває можливість їх системного вирішення. Суспільство потребує чесної та зваженої інформації, яка, звісно, не повинна розголошувати державну таємницю чи шкодити оборонним можливостям. Однак, конструктивне обговорення проблемних аспектів є запорукою внутрішньої стійкості, здатності до самокорекції та зміцнення довіри між владою та народом.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Завершуючи висвітлення міжнародних практик забезпечення взаємодії органів публічної влади у системі національної безпеки, зауважимо, що вибір та успішне впровадження тієї чи іншої моделі значною мірою залежить від історичних, політичних, культурних та соціально-економічних особливостей країни, а також від характеру загроз національним інтересам. Сучасні тенденції свідчать про те, що змішані моделі, які поєднують сильні сторони централізованого та децентралізованого підходів, є найбільш перспективними для забезпечення комплексної та ефективної системи національної безпеки. У зв'язку з цим, вважаємо, що Україні варто й надалі зберігати та розвивати саме змішану модель взаємодії в системі національної безпеки, при цьому задля посилення ефективності цієї взаємодії критично важливо імплементувати найкращі світові практики, які вже довели свою дієвість у подібних моделях.

Список використаних джерел

1. CSIS-RCMP Framework for Cooperation: One Vision 3.0. URL: https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/corporate/transparency/csis-rcmp-framework-for-cooperation.html

2. Fusion Centers. URL: https://www.dhs.gov/fusion-centers

3. Information-Sharing Platforms. URL: https://www.dhs.gov/prevention/clearinghouse-category/information-sharing-platforms

4. National Security Council (NSC). URL: https://www.usa.gov/agencies/national-security-council

5. Public Safety Canada. URL: https://www.publicsafety.gc.ca/

6. The Integrated Threat Assessment Centre (ITAC). URL: https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/integrated-threat-assessment-centre.html

7. Zhao Kejin China's National Security Commission. URL: https://carnegieendowment.org/posts/2015/07/chinas-national-security-commission?lang=en

References

1. CSIS-RCMP Framework for Cooperation: One Vision 3.0. Retrieved from https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/corporate/transparency/csis-rcmp-framework-for-cooperation.html [in English].

2. Fusion Centers. Retrieved from https://www.dhs.gov/fusion-centers [in English].

3. Information-Sharing Platforms. Retrieved from https://www.dhs.gov/prevention/clearinghouse-category/information-sharing-platforms [in English].

4. National Security Council (NSC). Retrieved from https://www.usa.gov/agencies/national-security-council [in English].

5. Public Safety Canada. Retrieved from https://www.publicsafety.gc.ca/ [in English].

6. The Integrated Threat Assessment Centre (ITAC). Retrieved from https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/integrated-threat-assessment-centre.html [in English].

7. Zhao Kejin China's National Security Commission. Retrieved from https://carnegieendowment.org/posts/2015/07/chinas-national-security-commission?lang=en [in English].